

Мўъминлар ўзларини хор қилмайди

21:45 / 21.04.2017 2683

مَحْرَجُ الْمَرْءِ مَا حَرَّلَ لَهٗ مِنْ سَبِّ

Мўъминлар ўзларини хор қилмайди

دَعَبَ إِذَا هَلَّلَ لَوْ سَرَّ يَلْعَنُ مَا لَسَلَّ وَأَوْ هَلَّلَ صَلَّ وَأَوْ هَلَّلَ دَحَلَّ

Аллоҳ таоло Ўзи яратган махлуқотларининг ичида энг азиз ва мукаррам қилиб инсонни яратган.

مَدَّ يَدَايِنِي أَنْ مَرَّكَ دَقَلَّو

«**Батаҳқиқ, Биз Бани Одамни азизу мукаррам қилиб қўйдик ...**» (Исро сураси, 70-оят мазмуни).

Албатта, бунда шак-шубҳа йўқ. Лекин инсонларнинг ҳаммаси ҳам бирдек мукаррамми? деган савол туғилади. Тўғри инсон сифатида, яъни бошқа ҳайвонларга нисбатан мукаррам, аммо ўзаро бир-бирларидан мукаррамликда фарқлимидирлар. Бу ҳақда эса:

مُكَافَاتُ اللَّهِ لِدَعْوِ مَرَّكَ أَنْ

«**Албатта, Аллоҳнинг ҳузурда энг ҳурматлингиз энг тақводорингиздир...**» (Хужурот сураси, 13-оят мазмуни).

Ўз-ўзидан савол туғилади. «Тақводор» ким? Бу ҳақда эса жуда ҳам кўплаб таърифлар келтириш мумкин. Лекин биз гап чўзилиб кетишидан сақланиш учун биттагина таъриф келтириб ўтамыз:

Толик ибн Хабиб: «Тақво Аллоҳнинг раҳматидан умидвор бўлиб, Унинг нури ила Унга тоат қилмоқ ва Аллоҳнинг азобидан қўрқиб, Унинг нури ила кайтарган ишларини тарк қилмоқдир» деган.

Энди асосий мавзуга ўтадиган бўлсак, аслида бу мавзуни ёритишимга сабаб бўлган омил бор. Қуйида ана шу омилни шундоқлигича келтириб ўтаман:

Савол: *Ассалому алайкум домла. Мен Россияда чўчқа фермасида ишлайман. Чўчқага қараш ҳалол пул топишми? Шунинг орқасидан тирикчилик қилишга мажбур бўлдим? Агар бу ишим харом бўлса*

эмасми? Албатта, ҳар қандай виждони бор, ориятли, ифбатли ва ғурурли киши бундай ишларга, яъни нафақат ўзини, балки иймони, дини ва маънавиятини оёқ-ости қилинишига рози бўлмайди. Чунки, тўнғиз нафақат бизнинг шариатимиз, балки аҳли китобларнинг шариатида ҳам харом қилинган. Қадимги Мисрда чўчқа боқувчилар ибодатхоналарга киришдан ман этилган. Чунки ўша даврларда ҳам чўчқабоқарлик касбларнинг энг пасти хору зор бўлиб, у билан фақатгина ўта қашшоқ бўлган фақирларгина шуғулланган. Уларга ҳеч ким қиз бермаган. Шунинг учун ҳам улар ўзларига ўхшаш чўчқабоқарларни қизига уйланиши мумкин бўлган. Зотан, ҳар қандай ўзини билган киши чўчқабоқар билан қуда-анда бўлишдан орланган. Кимки чўчқага тегиб кетса ёки уни ушласа, ювиниши шарт бўлган.

Албатта, мазкур кўрсатмалар замирида улкан ҳикматлар бор. Буни қуйидаги маълумотларни ўрганиш билан билиб оламиз:

Абу Ҳурайрадан розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Аллоҳ таоло бирор пайғамбарни юборган бўлса, албатта, барчалари қўй боққан», деганлар. (Бухорий ривояти).

Хофиз ибн Ҳажар роҳимаҳуллоҳ: «Набийлар қўй боқиш жараёнида, тарқалиб кетган қўйларни бир жойга жамлаш учун сабр ва тадбирни ўрганганлар. Бир яйловдан иккинчи яйловга олиб ўтиш ила уларни бошқариш услубини йўлга қўйганлар. Йиртқичлардан ҳимоя қилиш, ўғрилардан сақлаш билан бирга уларнинг табиатларини ўрганадилар. Қўйлар заиф ҳайвон бўлганликлари учун доимо ёрдам ва ҳимояга муҳтож эканини ҳис қиладилар. Мана шулар туфайли, Пайғамбарлар ўз умматларига сабр бардош ила муомала қилишни касб этганлар. Уларнинг табиатларини, ақл борасидаги тафовутларини ўрганади, зўравонни эгади, заифни эса суюйди. Демак, қўй боқишда бунга ўхшаш ҳикматлар кўп. Бошқа ҳайвонларни боқишда эса бундай ҳикматларни топиш қийин», деганлар».

حَفَّالٌ لُّوْقَى مَّسْوَءٍ عَجَلٌ لَّصَّ هَلَلٌ لُّوْسَرٌ تُعْمَسُ لَأَقَ عَزِيْرُهُ أَبَانٌ وَأَوْ
مَنْ عَجَلٌ لَّهُ أَيْ فُؤَادُهُ لَوْ رَبَّوْا لَوْ لَوْ أَيْ نِيْدَادُ فُؤَادِي خُجَلٌ أَوْ

Абу Ҳурайра розийаллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Фахрланиш ва гердаиш туя ва отларни боқиб, овозини баландлатиб юрувчи бадавийларда, хотиржамлик эса қўй боқувчиларда», деб айтдилар (Бухорий ривояти).

«Мирқотул мафотиҳ» китобида Қози айтадилар: «Ўзини ўзгалардан юқори олиш туя боқувчиларга, виқор эса қўй боқувчиларга хосдир», дегани ҳайвонлар билан аралшиб юриш, албатта, инсоннинг табиатига таъсир қилади деганидир. Шунинг учун ҳам суҳбатда таъсир бор дейилади».

Хофиз ибни Хажар раҳимаҳуллоҳ: «Қўй боқишда тавозуъ, қалбни хилватга одатлантириш ва қўй боқиш сиёсатидан умматнинг сиёсатига кўтарилиш бор», деганлар.

Хулоса қилиб кўрадиган бўлсак, инсоннинг табиати ва феъл-атвориға ҳамда ўзини тутушиға атрофдаги ҳамма нарсалар ҳам ижобий ёки салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Албатта, бу борада инсоннинг касби алоҳида аҳамиятга эға. Бунини исботини эса, юқоридаги маълумотлардан кўриб чиқдик. Демак, чўчқани боқувчи ва уни парвариш қилувчи инсон ўзи учун нималарни ва қандай разилликларни, турли-туман касалликларни, хоссатан, сон-саноксиз маънавий иллатларни ўзига юқтириб олишин ўйлаб кўрайлик.

Исҳоқжон домла Муҳаммаджон ўғли

«Тўхтабой» жоме масжиди имом-хатиби